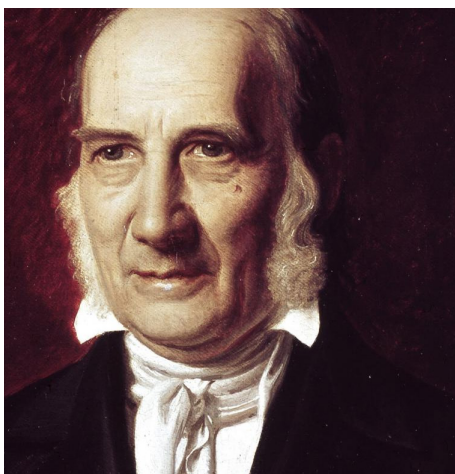

Bornholms Folkeuniversitet

Vitaminer
til
hjernen

PROGRAM
for sæsonen
2024-2025

BORNHOLMS FOLKEUNIVERSITET

Sekretariat:

Rønne Bibliotek • Pingels Alle 1 • 3700 Rønne • Telefon 5692 6800 • bibliotek.brk.dk

Kalender

Se nærmere omtale af foredragene på de følgende sider

2024

9. september:	Aktuel scenekunst: DIGGING DEEP
12. september:	Grundtvig og inspirationen fra den græsk-ortodokse tradition
24. september	Platon og Aristoteles – antikkens tænkning
1. oktober	Anselm og Ockham – skolastikkens filosofi
7. oktober:	Den ortodokse arv i Rusland
8. oktober	Kant og den filosofiske rationalisme
10. oktober:	Aktuel scenekunst: DØDSDANSEN
22. oktober	Goethe og romantikkens tænkning
29. oktober	Søren Kierkegaard – angst og frihed
5. november	Nietzsche og 'Tragediens Fødsel'
12. november	Hannah Arendt og 'Åndens Liv'
19. november	Sartre og 'Væren og Intet'
26. november	Odo Marquard og endelighedens filosofi
10. december	Dannelse – en samtidskritisk og idéhistorisk revitalisering

2025

13. januar	Om at bygge bro over grænser og skabe fred og sameksistens
3. april:	Hvorfor er det vigtigt at lade historiens kilder flyde frit?
5. april:	Aktuel scenekunst: LILITH

Velkommen til Folkeuniversitetets aktive medborgerskab

David Bendixen
Formand

Du sidder nu med oversigten over hvad der sker i Bornholms Folkeuniversitet i efteråret 2024 og foråret 2025. Det er ikke så omfattende et program som altid, men der er lagt vægt på at præsentere et program der tilbyder noget velkendt, samt overrasker med lidt nyt.

Programmet byder blandt andet på en filosofisk dannelsesrejse, et indblik i Grundtvigs verden og inspirationer og en introduktion til scenekunst, dets tradition og nye tendenser og hvad man skal se efter, når man ser scenekunst.

Programmet er forsynet med en kalender, så det bliver lettere at orientere sig i det samlede program. Folkeuniversitetet er åbent for alle, og kræver ingen specielle forkundskaber for at deltage. Bornholms Folkeuniversitet modtager gerne forslag til nye arrangementer.

Som altid kan det ske at der kommer nye aktiviteter i kalenderen efterhånden som sæsonen skrider frem. Det vil sige der kan være aktiviteter der ikke kan ses i dette program. Du kan se en løbende opdateret oversigt over alle aktiviteterne på Bornholms Folkebibliotekers hjemmeside på www.bibliotek.brk.dk

Bornholms Folkeuniversitet arbejder efter Folkeoplysningslovens §§46-51. Staten yder tilskud til undervisningen. Folkeuniversitetet formidler både foredrag og andre videregående undervisningstilbud i et bredt samarbejde med foreninger og institutioner på Bornholm.

Foredragsrækken i filosofi er sammensat af et programudvalg bestående af Kurt Peters, Viggo Andreas Andersen og Henrik Aakerlund. Foredragene om Grundtvig har Ivar Lærkesen fra Grundtvigsk Forum Bornholm stået for. Foredragsrækken om scenekunst er arrangeret i samarbejde med produktionsfællesskabet "prfrm – Produktion og formidling af scenekunst".

Til en afslutning vil jeg på Bornholms Folkeuniversitets vegne gerne takke alle der har taget del i produktion af dette års program.

David Bendixen

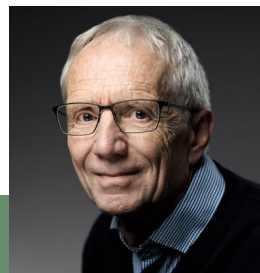
Formand

david.bendixen@brk.dk

Grundtvigsk Forum Bornholm

Torsdag den 12. september 2024, klokken 19.30:

Grundtvig og inspirationen fra den græsk-ortodokse tradition

Ved Johannes Værgø

Da Grundtvig i vinteren 1823-24 var ved at køre fast i den tunge, kirkelige tradition, han var opvokset med, opdagede han kirkefaderen Irenæus, og virkningen var med hans egne ord en "gennemlyning" og en "oplivelse". Senere studerede Grundtvig den græske oldkirkes hymner og liturgier, og det førte til ny energiopladning og afklaring af hans forståelse af gudstjenesten. Impulserne satte sig spor i hans salmedigtning og hele hans virke. Han fik fodfæste, så han kunne målrette sin energi og vedkende sig sine erfaringer som menneske

Mandag den 7. oktober, 2024, klokken 19.30:

Den ortodokse arv i Rusland

Ved Sten Hartung

Siden storfyrst Vladimir lod sig døbe i Kiev i året 988, har den ortodokse arv haft en helt afgørende indflydelse på den historiske udvikling i Rusland. Da verden vågnede op om morgenen den 24. februar 2022 og blev vidne til Ruslands invasion af Ukraine, blev det set som et aggressivt regimes ekspansionsforsøg. Men invasionen har samtidig dybe historiske rødder, som i allerhøjeste grad har at gøre med Ruslands ortodokse arv. Især sammenkoblingen mellem nationalisme og kristendom er karakteristisk for den måde, kirken har udviklet sig på i Rusland, og det bærer samtidens begivenheder et meget klart vidnesbyrd om. For at forstå nutiden må vi således grave os frem til de rødder, som skjuler sig i historiens dyb.

Mandag den 13. januar, 2025, klokken 19.00:

Om at bygge bro over grænser og skabe fred og sameksistens

Ved Simon Faber

Kom og hør om fremtiden for grænselandet, som deles mellem Danmark og Tyskland, når Flensborgs tidligere overborgmester Simon Faber besøger Foreningen Norden på Bornholm. At vi lever fredeligt sammen med vor store nabo i syd Tyskland, kan ikke tages for givet. Historisk er der tre store forhold, som har spillet ind: en international interesse i at skabe fred, en vilje delt mellem den tyske og den danske regering til sameksistens og endelig og ikke mindst en forsonings proces mellem befolkningerne, hvor viljen til fred var større end viljen til had.

Men hvor står grænsespørgsmålet i dag? På den ene side, hvad kan vi lære af det og hvad betyder det i forhold til den aktuelle geopolitiske situation? Og på den anden side, hvad skal der til, for at opretholde freden? Fred er meget mere end fravær af krig, det er viljen til hele tiden at insistere på, at vi skal tale sammen og søge hinanden, og der vil derfor under arrangementet blive søgt sammenhæng mellem de historiske erfaringer og den aktuelle situation i Norden, Østersøregionen og Europa.

Arrangementet starter med et indlæg fra Simon Faber, og der bliver efterfølgende mulighed for spørgsmål og debat.

Torsdag den 3. april, 2025, klokken 19.30:

Hvorfor er det vigtigt at lade historiens kilder flyde frit?

Ved Lise Korsgaard

Foto:F. Gregersen

Der er i tiden en tendens til at lukke for historiens kilder. Tvært imod understreger Lise Korsgaard betydningen af at fortælle hvorfor det historiske stof er relevant, hvorfor historie er en vigtig erkendelseform. På den måde udfolder hun et grundtvigsk tankesæt ind i vor tid. Lise Korsgaard er tidligere vicedirektør for Statens Museum for Kunst og nu sekretariatsleder for Grundtvigsk Forum og meget fortrolig med højskoleånden.

Aktuel scenekunst

Hold 24-01

**Hvad rører sig på den danske teaterscene lige nu?
Se 3 forestillinger i selskab med andre, bliv klogere på
teatret og scenekunstens genrer og få større udbytte af
de forestillinger, du ser.**

**På kurset får vi en introduktion til scenekunst, tradition
og nye tendenser og hvad man skal se efter, når man ser
scenekunst.**

I samarbejde med Teaterforeningen Bornholm ser vi 3 vidt forskellige forestillinger på Rønne Theater og taler med kunstnerne bag. Vi stifter bekendtskab med musikdramatik, dans og nyfortolkning af klassikere, og bliver klogere på begreber som forestillingsanalyse, dramaturgi og iscenesættelse, samt ser hvordan lys, musik, ord og billeder er med til at fortælle en samlet historie.

Forestillingerne, vi skal se er:

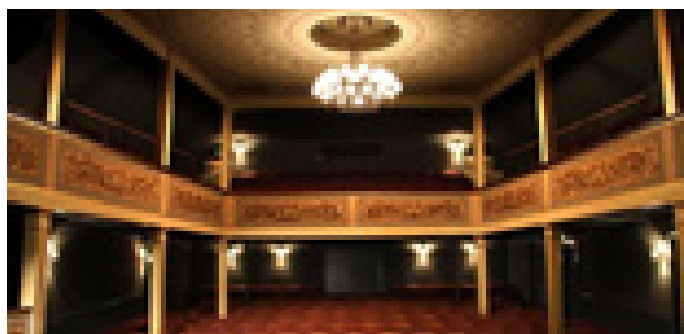
DIGGING DEEP af Kånstkollektivet
mandag 9. september 2024 kl. 19.30 i Musikhuzet

DØDSDANSEN af Holstebro Dansekompagni
torsdag 10. oktober 2024 kl. 19.30 på Rønne Theater

LILITH af Livingstones Kabinet
lørdag 5. april 2025 kl. 17 på Rønne Theater

Introgang: mandag 9. september 2024 kl. 17.00,

Salen på Rønne Bibliotek, (før DIGGING DEEP)

Der kræves ingen kandidatgrad i teatervidenskab eller mange år på de skrå brædder for at deltage i kurset. Alle kan deltage uanset forudsætninger.

AKTUEL SCENEKUNST er for dig, som er nysgerrig på teater og har lyst til få nogle nye oplevelser i fællesskab med andre.

Måske mangler du en at gå i teater med, måske er du lige flyttet til øen og har lyst til at møde ligesindede, måske trænger du til en aften ude engang imellem eller måske kommer du ofte i teatret, men har lyst til at blive klogere på kunstformen?

Undervisere: Mikkel Søndergaard Kryger & Maja Bonde Holtze, prfrm - produktion og formidling af scenekunst.

Kurset præsenteres i samarbejde med Teaterforeningen Bornholm.

Pris: kr. 375 inkl. billetter til alle tre forestillinger.

Tilmelding sker ved at sende en mail til david.bendixen@brk.dk med angivelse af dit navn og hold 24-01. Tilmeldingen er først gyldig når Folkeuniversitetet har modtaget indbetalingen.

Filosofi

Hold 24-02

Filosofisk dannelsesrejse – fra antikken til i dag

At rejse er som at tale med mænd fra en anden tid - Descartes

Efterårets filosofiske foredragsrække er en forunderlig rejse gennem den vestlige filosofis historie.

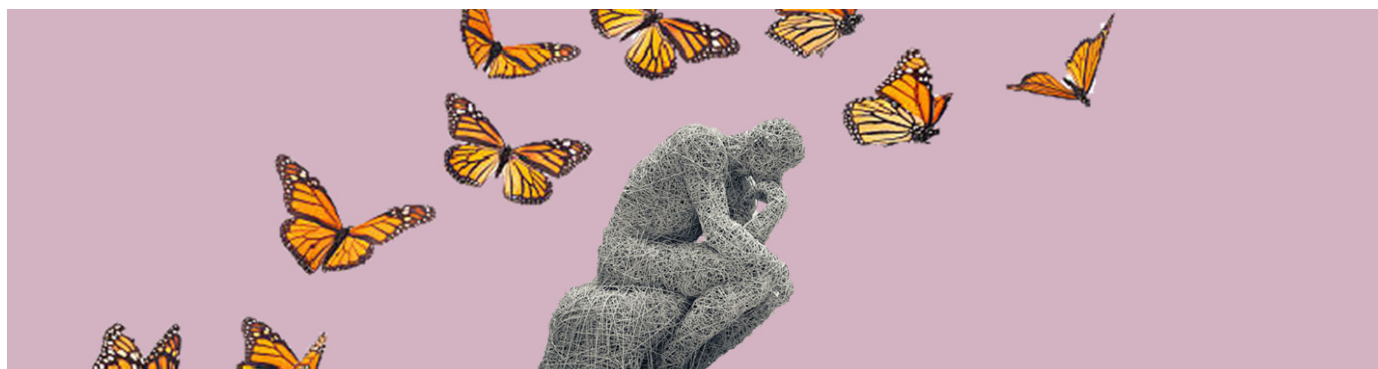
Vi vil møde nogle af de største tænkere, som i kraft af deres rige virkningshistorie på afgørende vis har præget europæisk identitet og åndsliv.

Kronologisk vil vi følge filosofiens højdepunkter, begyndende med to af antikkens største og mest ikoniske tænkere, nemlig Platon og Aristoteles. Herfra vil vi bevæge os op gennem middelalderens skolastiske tænkning og videre til rationalismen og oplysningstiden - hvor især Kant er central - samt reaktionen på denne fornuft-dyrkende tid, nemlig romantikken.

Fra 1800-tallet og frem vil fokus være på udvalgte markante filosoffer og deres hovedværker, herunder danske Søren Kierkegaard efterfulgt af Nietzsche, Hannah Arendt, Sartre og tyske Odo Marquard, som døde i 2015.

Hvorvidt kendskab til filosofien bidrager til ens personlige dannelse vil muligvis blive besvaret i sæsonens afsluttende foredrag, hvor der kastes et kritisk og idéhistorisk blik på begrebet 'dannelse', således at dette klassiske begreb gøres aktuelt i en senmoderne verden.

Oplysning er menneskets udgang af dets selvforskyldte umyndighed - Kant

Tirsdag d. 24. september, kl. 19 Platon og Aristoteles – antikkens tænkning

*Thor Hennelund,
ph.d., post.doc. AU*

Sammen med Sokrates regnes Platon og Aristoteles som antikkens helt store filosoffer, hvis betydning for hele den vestlige filosofis historie er svær at overvurdere. Med disse to tænkere opnåede filosofien en udpræget systematisk karakter, og der er snart sagt ikke det filosofiske problem, som de ikke har formuleret. Foruden at introducere til Platons og Aristoteles' liv og værk vil vi i forelæsningsen i særlig grad tage deres metafysik under behandling. Metafysik betegner det område af filosofien, som beskæftiger sig med de store spørgsmål om verdens inderste og mest grundlæggende karakter og væsen, og vi skal se nærmere på henholdsvis Platons idélære samt Aristoteles' substanstænkning.

Tirsdag d. 1. oktober, kl. 19 Anselm og Ockham – skolastikkens filosofi

*Ulrik Houliind Rasmussen,
ph.d., lektor, Kbh*

'Det var de klogeste teologer, der slog Gud ihjel', skriver den tyske filosof og kulturkritiker, Peter Sloterdijk, med henvisning til middelalderteologiens forsøg på at bevise Guds uindskrænkede magt. Mens denne bestræbelse endnu udføres med en vis optimisme i Anselm af Canterburys (1033-1109) såkaldte rationelle teologi, er det karakteristisk for senmiddelalderteologen, William af Ockham (1285-1347), at almagt her bliver til et kompromitterende prædikat, der undergraver menneskets muligheder for at vinde indsigt i Guds skaberværk. Hermed viser selve ideen om Guds ubundne magt sig paradoksalt nok som et kritisk enzym, der i sidste ende indebærer, at det bliver muligt at tænke Guds ikke-eksistens. Vi tager i aftenens foredrag på en idehistorisk rejse på sporet af den tabte almagt.

Tirsdag d. 8. oktober, kl. 19

Kant og den filosofiske rationalisme

*Jørgen Hass,
mag. art., pensioneret lektor, SDU*

I kølvandet på naturvidenskabens "gennembrud" blev man tvunget til at revidere en række af filosofiens grundbegreber. Med forkastelsen af middelalderens hierarkiske verdensbillede og dets fundament i en skolastisk metafysik opstod behovet for en ny metafysik, baseret på "rationel" evidens. De store rationalister i det 17. århundrede (Descartes, Spinoza, Leibniz) opbyggede deres filosofiske systemer i blind tillid til fornuftens erkendefunktion. Denne tillid begyndte at blive anfægtet af Kant, der med "Kritik af den rene fornuft" (1781) tog spørgsmålet om erkendelsens grundlag og ikke mindst dens grænser op til fornyet overvejelse.

Tirsdag d. 22. oktober, kl. 19

Goethe og romantikkens tænkning

*Per Øhrgaard,
dr. phil., professor emeritus, CBS*

Hegel så i Goethe den kunstneriske pendant til sit eget filosofiske virke, og det har andre også gjort. Goethe på sin side var ikke filosof og læste ikke Hegel grundigt. Den romantiske filosof, som står ham nærmest, er Schelling. Goethes tænkning slap aldrig empirien af syne og var symbolsk mere end begrebslig. Han afviste de mest spekulative sider af den romantiske filosofi. Men bestræbelsen på et helhedssyn på verden og menneskets placering i den var fælles.

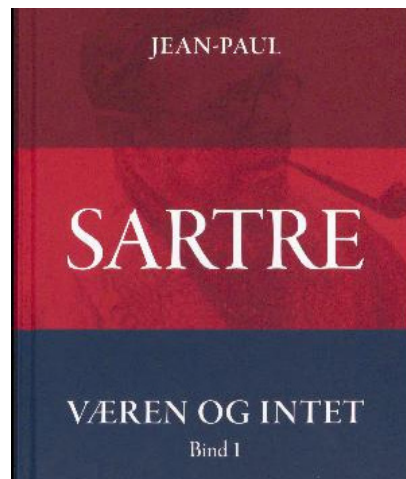
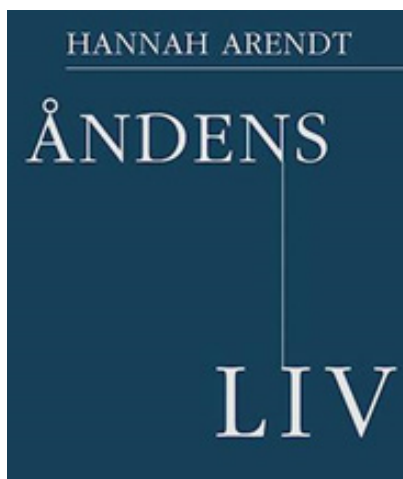
Tirsdag d. 29. oktober, kl. 19

Søren Kierkegaard – angst og frihed

Pia Søltøft,
ph.d., cand. theol., Kbh

For Søren Kierkegaard udgør angsten ikke en sygdom, der rammer de få, men et grundvilkår, der karakteriserer selve det at være menneske. Foredraget vil kaste lys over angstens forskellige skikkelser, hvordan den viser sig i barnet, den unge og midt i livet og gøre rede for forskellen mellem frygt, angst og fortvivlelse. Angsten beskrives af Kierkegaard som en eksistentiel sitren, der melder sig hver gang frihedens mulighed lader sig ane og gør os opmærksomme på at vi hver især har muligheden for at præge vores liv og gøre det til vores.

Tirsdag d. 5. november, kl. 19 Nietzsche og 'Tragediens Fødsel'

*Jørgen Hass,
mag. art., pensioneret lektor, SDU*

Nietzsches ungdomsværk, "Tragediens Fødsel", udkom i 1872, kort efter afslutningen af Den fransk-tydske Krig og Nietzsches udnævnelse til professor i klassisk filologi i Basel. Kun på overfladen ligner det en nøgtern akademisk afhandling; temperamentsfuldt benytter Nietzsche lejligheden til at angribe sin samtids (ikke mindst Tysklands) tab af højere kulturelle værdier. Men den lille bog er også en analyse af den græske tragedie som kunstform – og dens opløsning i psykologisering og moralisering. Bogen findes i dansk oversættelse.

Tirsdag d. 12. november, kl. 19 Hannah Arendt og 'Åndens Liv'

*Peter Aaboe Sørensen,
undervisningsadjunkt, Idéhistorie, AU*

Det bliver ofte – og med rette – hævdet, at Arendt er en politisk tænker, men måske er hun alligevel først og fremmest en tænker, førend hun bliver en politisk tænker. Værket "Åndens liv" rummer en befordrende nedblænding af handlingsbegrebet, når dette udmønter sig i overdreven geskæftighed eller tankeløs aktivisme, og det insisterer uafsladeligt på tænkningens dybde og vidde frem for erkendelsens indsnævring. Det helt afgørende for Arendt er, at det at tænke selv er samtidig at tænke ud over sig selv, og derfor hører tænkning og ånd sammen, fordi ånden gør sig gældende i den enkelte, der tænker, men er samtidig større end den enkelte, og unddrager sig dennes bemestring og beherskelse. Det er således helt afgørende for Arendt at tænkningen bæres af ånd, ikke mindst som modstykke til en moderne tid, hvor Gud, metafysikken og filosofien ofte hævdes at være bortgangen.

Tirsdag d. 19. november, kl. 19 Sartre og 'Væren og Intet'

*Søren Gosvig Olesen,
ph.d., lektor KU*

Eksistentialismen dannede mode som ingen anden filosofisk strømning i det 20. århundrede har formået. Men var den kun en mode? Kan man stadig læse Sartre i dag? Og i givet fald hvordan? Foredraget vil præsentere Sartres eksistentialisme med baggrund i så vel hans filosofiske som hans skønlitterære forfatterskab – og med sideblikke til hans virke som intellektuel i offentligheden. Det vil ske med fokus på Sartres eksempler på mellem menneskelige relationer. Han er eksemplernes mester, ikke begrebernes eller spekulationens. En gennemgående pointe vil være, at Sartres tænkemåde i den grad kan sige os noget i dag, hvor det er på mode at finde sin identitet i opvækst, miljø, traumer og diagnoser. Eksistentialismen er nemlig læren om, at uanset hvad jeg er et produkt af, så har jeg selv ansvaret for, hvordan jeg er det.

Tirsdag d. 26. november, kl. 19 Odo Marquard og endelighedens filosofi

*Martin Pasgaard-Westermann,
mag. art., ph.d., Kbh*

Den tyske filosof Odo Marquard (1928-2015) er kendt som en af de mest markante og originale tænkere inden for den hermeneutiske filosofi, som er en af det 20. årh. vigtigste filosofiske strømninger. Den tager udgangspunkt i den indsigt, at mennesket altid allerede befinder sig i bestemte forståelsessituationer og inden for bestemte forståelseshorisonter. Hermeneutikken betoner derfor menneskets historiske og endelige væsen. Marquard fokuserer nu særligt på menneskets endelighed og hvad det vil sige at forstå sig selv, andre og verden i en senmoderne tid, som er kendetegnet ved en hastigt stigende forandring. Mennesket vil både fremskynde forandring (henimod noget bedre, der kommer) og modstå forandringerne (tilbage til det gode, der var). Hermeneutikken bliver som fortolkningskunst nu det senmoderne menneskes svar på dets endelighed, der mærkes mere og mere i takt med forandringernes acceleration.

Tirsdag d. 10. december, kl. 19

Dannelse – en samtidskritisk og idéhistorisk revitalisering

Steen Nepper Larsen,
cand. mag., lektor, DPU

Dannelse er en ejendommelig selvfrembringende adfærd, og den kan principielt ikke målstyres. Dannelse er en livslang anden fødsel, herunder beundringsøvelser og træning af dømmekraften. Dannelse er at arve traditionen kritisk overskridende. I Bibelen står der, at mennesket er skabt i Guds billede, og på tysk hedder dannelse 'Bildung'. Historisk og idéhistorisk har dannelsesidealene holdt mange flyttedage. Tænk blot på nation(alisme), historie, videnskab, sprog, kultur og indlæring... og meget senere læring, kompetencer, omstillingsparathed og innovation. Har kapitalismens afsubstantialisering af alt og alle gjort alle dannelsesidealer porøse og udskiftelige, og er uddannelsespolitikken degenereret til primært at blive bedrevet som dannelsesindifferent arbejdsmarkedspolitik?

I 2024 lyder mit pædagogisk-filosofiske og samtidskritiske grundspørgsmål: Hvad skal der sættes i og på spil i dannelsens spejl, så det undgås, at vi kommer til forstå os selv som strategiske, opportunistiske og kortåndede aktører, der kigger ind i et tomt spejl?

Programudvalget: Kurt Peters, Viggo Andreas Andersen og Henrik Aakerlund

Alle foredrag i denne række holdes i mødesalen på Rønne Bibliotek. Den samlede pris for de 10 foredrag er 1.000 kr. For medlemmer af Ældre Sagen og for studerende er den samlede pris 500 kr.

Tilmelding sker ved at sende en mail til david.bendixen@brk.dk med angivelse af dit navn og hold 24-02. Beløbet indbetaler du på konto nr. 6958 000 848 0036 med angivelse af dit navn og hold 24-02. Tilmeldingen er først gyldig når Folkeuniversitetet har modtaget indbetalingen.

Prisen for enkeltforedrag er 150 kr., som betales ved indgangen – helst med mobilpay. For medlemmer af Ældre Sagen er prisen 75 kr., og for personer med studiekort er prisen 50 kr. Medlemskort/studiekort vises ved indgangen.

